

A dokumentációs tevékenység szerepe az újtási munkában és a műszaki fejlesztésben

Szocialista szerződést kötött a Műszaki Könyvkiadó és az Újtók Lapja szerkesztősége, többek között annak a közös célnak jegyében, hogy fejlődjön az újtómozgalom és előbbre lépjen a műszaki fejlesztés. Nem más ez, mint a kölcsönös tájékoztatás elősegítése, annak modern formában — társadalmi viszonyainknak megfelelő eszközök és lehetőségek felhasználásával — való rögzítése. Kétségtelenül nagy szerepe van és lehet ennek már napjainkban is, még többet várunk azonban majd tőle a jövőben, a gazdaságirányítás új mechanizmusa keretében.

Általában nagyobb súlyt kell kapnia minden vonatkozásban a megfelelő bibliográfiai, dokumentációs és referenz tevékenységnek, enélkül műszaki és természettudományi tájékoztató munkánk elmaradna a külföldi, esetleg hazai tudományos eredményektől is.

Ismeretes, hogy kidolgozás alatt állnak azok az elképzelések, amelyek ezt a munkát megfelelő helyére teszik majd, részleteiben meghatározzák az egyes szakterületek speciális feladatait, az egyes könyvtárak és dokumentációs központok irányító, vezető szerepét vagy koordinációs teendőit. Kétségtelen az is, hogy az utóbbi évtizedekben — különösen azonban az elmúlt tíz év alatt — országosan sokat fejlődött a műszaki- és a természettudományos tájékoztatás színvonala. Ez elsősorban annak köszönhető, hogy kikristályosodott a felismerés:

a műszaki és természettudományok óriási mennyiségű folyóiratcikkanyagának, az újításoknak, a szabadalmi leírásoknak stb. hozzáférhetővé tételében a dokumentáció ma már nélkülözhetetlen. Emellett a műszaki fejlesztésnek is fő módszere az információszerezés és dokumentáció, hiszen a technikai és technológiai eljárások fejlesztése a kutatások és műszaki információk gyűjtése útján érhető el legeredményesebben. Ugyanez fennáll újítások, illetve újítók esetében is. A dokumentáció az újító leghűségesebb segítőtársa lesz, ha célszerűen használja és rendszeresen figyelemmel kíséri — témájának megfelelően — a legaktuálisabb dokumentációs anyagot.

Különösen jelentős szerepet tölt be a témadokumentáció az erdészet és faipar területén. Mindkét iparág — vagy ha úgy tetszik: tudományág — egyre nagyobb mértékben rászorul a könyvtárak, illetve dokumentációs tevékenységet végző munkacsoportok szolgáltatásaira, hiszen a gépesítés napról napra szemmel láthatóan fejlődik és ma már senki nem vonhatja kétségbe — nem is vonja —, hogy az erdészet minden tevékenysége is műszaki foglalkozássá válik. Érvényes ez a megállapítás az említett ipar-, illetve tudományágak egészére, de különösen a feltalálókra és újítókra, hiszen ha valakinek, akkor nekik kell legelőször ismerniök a legújabb szakmai eredményeket, nekik kell először tu-

domást szerezniök arról, hogy mikor, melyik országban, vagy hazánk mely részében mikor, milyen újítások, javaslatok, találmányok, műszaki fejlesztést célzó és eredményező leírások, illetve ezekről tudósító dokumentációk jelentek meg. Csak így képzelhető el a párhuzamos tevékenység, a felesleges munka, a „hiába dolgoztam” és a „nem tudtam róla” lehangoló és elkedvetlenítő hatásának kiküszöbölése vagy legalábbis jelentős mérvű csökkentése.

Világméretű tapasztalat, hogy a termelésben azoké a jövő, akik minden jó újítást azonnal felismernek és alkalmazzák. Ez alól a fejlődés alól sem az erdészet, sem a faipar nem kivétel. Nem véletlen, hogy — különösen vidéken — egyre több újító vagy műszaki fejlesztéssel foglalkozó alakít ki jó kapcsolatokat könyvtárakkal, dokumentátorokkal, ahogy az sem véletlen, hogy mérnök-könyvtárosok, közgazdász-könyvtárosok stb. dolgoznak könyvtárakban, illetve végeznek dokumentációs tevékenységet, sőt foglalkoznak maguk is újításokkal. Az egymásra utaltság hozza össze az újítót, a könyvtárost, a dokumentátort.

Amikor dokumentációról, műszaki tájékoztatásról beszélünk, ezen természetszerűleg mindig szervezett tevékenységet értünk. Azért hangsúlyozzuk ezt, mert még vannak, akik ma sem értik meg a dokumentációs tevékenység elengedhetetlen szükségszerűségét, nem veszik igénybe az ilyen jellegű szolgáltatásokat. Újtók között is lehetnek még ilyenek. A dokumentációs tevékenységet azonban ezek sem nélkülözhetik, legfeljebb nem tudják, hogy saját maguk dokumentálnak, amikor egy újításon dolgozva különféle irodalmat tanulmányoznak. Ilyenkor

esetleg óriási energiabefektetéssel hiábavaló vagy felesleges munkát végez az újító, mert lehet, hogy éppen az adott témakörben hivatásos dokumentátorok már elvégezték ezt helyette, talán jobban és célszerűbben, csupán igénybe kellett volna venni a szolgáltatást. Hozzá kell tennünk, hogy ingyen vagy jelentéktelen összegért.

Az újítási anketok az erdészet és faipar területén növekvő eredményekről adnak számot. Nem kétséges, hogy szerepe van ebben az országos méretű dokumentációs tevékenység szélesedésének is.

Sopronban az Erdészeti és Faipari Egyetemen — amely az ország egyetlen erdészeti és faipari felsőoktatási intézménye — a Központi Könyvtár szervezetében csaknem egy évtizede folyik rendszeres dokumentációs tevékenység. „Tartalmi kivonatok az Erdőmérnöki Főiskola könyvtárába járó szovjet folyóiratokból”, majd „Tartalmi kivonatok az Erdészeti és Faipari Egyetem Központi Könyvtárába járó szovjet folyóiratokból” címmel havonta jelentek meg az egyes erdészeti és faipari szovjet szakcikk kivonatai.

Az Erdészeti és Faipari Egyetemen, illetve annak elődjén, az Erdőmérnöki Főiskolán mintegy fél évszázada folyik a fa technológiájának oktatása. Érthető tehát, hogy

már a Faipari Mérnöki Kar megalapítása előtt is igény mutatkozott kimondottan műszaki, azaz faipari vonatkozású cikkek kivonatolására, illetve dokumentálására. Természetes igényként jelentkezett a különféle erdészeti vonatkozású cikkek iránt a „kereslet”. 1966 márciusáig összesen mintegy 90 szám jelent meg 672 levél összterjedelemben, közel 600 cikket dokumentálva, illetve referálva.

A rendkívül alacsony példányszám mindenesetre lehetetlenné tette, hogy mindazoknak az intézményeknek jusson, ahol felhasználásra kerülhetett volna. Csupán az egyetem belső igényeit volt hivatva kielégíteni, így is szolgálta azonban a műszaki fejlesztést, hiszen az egyetem tanszékei a legszorosabb kapcsolatban állnak az erdőgazdaságokkal és üzemekkel. Ezáltal és a különböző kutatási témák kidolgozása által a gyakorlat közvetve profitált az ilyen jellegű műszaki tájékoztatásból.

1966 áprilisában az Erdészeti és Faipari Egyetem Központi Könyvtárának kiadásában és szerkesztésében megjelent „Erdészeti és Faipari Lapszemle” címmel a könyvtár új referáló lapja. Tartalmában az új kiadvány sokkal többet ad, mint a régi. Az orosz nyelvű cikkek is közel kerülnek az érdekeltekhez. A négy nyelven megjelent kiadványok dokumentálása nemcsak azt jelenti, hogy négy ország erdészeti és faipari viszonyai kerülnek el az azt használókhoz, hanem a nyelvterületet figyelembe véve legalább nyolc államé (Szovjetunió, Ausztria, NDK, Anglia, Franciaország, USA, Svájc stb.).

A kiadványt rendszeresen megkapja az Országos Erdészeti Főigazgatóság, a soproni Tanulmányi Állami Erdőgazdaság, az Erdészeti Tudományos Intézet (Budapest és Sopron), a Faipari Kutatóintézet és a társintézmények könyvtárai. Az érdekeltek tehát már hozzájuthatnak és felhasználhatják munkájukban ezeket az anyagokat.

Nincs lehetőségünk arra, hogy részletesen ismertessük ennek a dokumentációs kiadványnak tudományágak szerint szerteágazó tartalmát. Csupán azt kíséreljük meg vázolni, melyek azok a lehetőségek, amelyeket ez a kiadvány az újíto számára nyújt.

Felkeltheti az érdeklődést olyan témák iránt, amelyek népgazdasági szempontból nálunk is fontosak lehetnek, útmutatást adhat, hogy milyen irányban érdemes újításokkal foglalkozni, illetve, hogy milyen irányban nem kell már, vagy éppen nem szabad. A dokumentáció ismerete egyúttal tapasztalatok átadását és átvételi lehetőségét is megteremti. Példaként említjük, hogy felhívja a figyelmet: amíg néhány évvel ezelőtt az erdészeti trágyázást kézi erővel oldották meg a Német Szövetségi Köztársaságban, addig ma már a szokásos mészfoszfát alaptrágyázást nagy általánosságban gépi úton végzik. Ismertetésre kerülnek egyes gépi megoldások is, mint pl. az UNIMOG-ra szerelhető szórószerkezet. Az erdészeti kerek vontatóval szemben támasztott követelmények példáján állították össze a német erdőgazdaságoknak az iparral szemben támasztott jelenlegi kívánságait. Megtudjuk, hogy a gépekkel szemben támasztott ilyen csoportos követelmények még szélesebb alapokra helyeződnek, ha a gépeket idegen országba is exportálják. Megismerjük ezeket a követelményeket, a legújabb francia, szovjet faipari gépeket, a legújabb kérgezőautomatákat stb. Számos esetben maga a dokumentáció csinál propagandát a dokumentációnak, illetve az újítonak a dokumentáció használatára.

Úgy érezzük, a fentiek esetében erdészeti és faipari újítoink a dokumentációk felhasználásával újabb eredményeket fognak elérni.

Hiller István

Szovjet iparjogvédelmi folyóirat

Érdekes folyóirat indult meg a Szovjetunióban „Voproszi izobretatel'sztva” (Találmányügyi kérdések) címmel. Témakörei:

— a találmányok oltalma a Szovjetunióban — szovjet szabadalmak és licenciák — szerzői tanúsítvány vagy szabadalom — a feltalálóknek nyújtott jogok és kedvezmények a Szovjetunióban — mennyit ér a találmány — ho-

**ВОПРОСЫ
ИЗОБРЕТАТЕЛЬСТВА**

gyan használjuk fel a szabadalmi dokumentációt — tájékoztatás szovjet találmányokról — szabadalmi statisztika a világ országaiból — találmányokkal és szabadalmakkal foglalkozó új könyvek — találmányokkal kapcsolatos jogszabályok a Szovjetunióban.

Mindezekről rendszeres tájékoztatást nyújt a havonta megjelenő új folyóirat, a

TALÁLMA NYÜGYI KÉRDÉSEK

A Találmányügyi Kérdések c. folyóirat a Szovjetunió egyetlen időszaki sajtóorgánuma, amely összesíti a szovjet és külföldi találmányi szabadalmi elméletet és gyakorlatot, elméleti cikkeket közöl a találmányi és szabadalmi jogról, amelyeket az ezen a területen legkompetensebb szovjet szakemberek írnak, s rendszeresen helyet kapnak hasábjain a bírói gyakorlatból származó anyagok is. A Találmányügyi Kérdések sok helyet szentel a találmányi bejelentések vizsgálatának, a szabadalmi tájékoztatásnak, a találmányok osztályozásának.

A folyóirat az egyetlen szovjet sajtóorgánom, amely rendszeresen közli a találmányüggyel kapcsolatos jogszabályokat. Megismerteti az olvasókat az egyes minisztériumokban, vállalatoknál, tudományos kutatóintézetekben és tervező-szerkesztő irodákban végzett szabadalmi munkával és használati engedéllyel összefüggő tevékenység gyakorlatával is.

A folyóirat rendszeresen közöl bibliográfiai ismertetéseket a találmányi és szabadalmi téren megjelenő irodalmi újdonságokról.

A folyóirat évi előfizetési díja 3 rubel 60 kopejka. Egy szám ára 30 kopejka.

Előfizetéseket a Találmányügyi Kérdések című folyóiratra külföldön a MEZSDUNARODNAJA KNYIGA egyesülés helyi kirendeltsége (Budapesten a Posta központi Hírlapiroda, külföldi előfizetési részlege, VII., Lövölde tér 7.) vesz fel.